

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Benedicti Ariæ Montani Hispalensis Poemata

In Qvatvor Tomos Distincta

Humanæ salutis Monumenta, & Odæ variæ

Arias Montano, Benito

Antverpiæ, 1589

Petrus de Valentia Christiano Lectori salutem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44973

PETRVS DE VALENTIA³

Christiano Lectori salutem.

TA plerumque fit, vt artificum vitio & culpa vtilis laudandæ- que artes damnentur, maleque audiant. ecce enim Poëtica, qua nullam aut antiquam (eū enim qui primus cātauit, ego primum poëtam dico) aut vtilem aut gratam magis dicere possis, iam diu est quod cordatorum virorum iudicio tanquam pestifera vitari, atque è Sapientium vrbibus exsulare iubetur. Potius enim esse hominibus aiunt, eius aut vtilitate quapiam aut quantumuis magna oblectatione carere, quam dulcedine illectos & delinitos ipsius interim aculeo incautos pungi, vanaque imò & venenosa doctrina inflari & perdi. Demum quod de Helena Troianæ senes iudicasse feruntur, id iam poëticae maximè conuenire dicitur:

Αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὄψα ἔοικεν.
Ἀλλὰ καὶ ὡς τοῖηπερ ἔῃσ' ἐν νηυσὶ νεέδοι,
Μηδ' ἡμῖν τεκέεσσι τ' ὀπίσσω πῆμα λί-
πειτα.

A. 2. Valde.

4
*Valde est fideveis diuarū vultibus aqua,
Sed quamuis talis redeat cum nauibus:
auctor*

*Ne maneat nobis cladis soboliq̄ futura.
Sed Οὔτοι δ' ἄποβλητ' ἐς ἰ θεῶν ἱερὰ
δια δ' ὤρεθ.*

*Reiciēda Deū non sunt illustria dona.
Nec quod perniciosæ subdolæque Sire-
nes meritò fugiendæ censeantur, vtilis
veracesque Musæ eodem crimine in-
uoluendæ, vnaque reiciendæ sunt; sed,
quod Pythagoras monebat, hæ illis &
præferendæ, & suauiores existimādæ, vt
certamine inter ipsas aliquando facto
probatum hoc ipsum poētæ testantur.
Eiusmodi autem poēmata, qualia mul-
ta hodie gentium poëtarum circumfe-
runtur, non ab Vrania, vllave cælesti
Musa profecta sunt, nec à Deo acti &
calefacti ipsi (vt iactant) ea effuderunt:
non enim stulta vanaque superstitione,
vanisque tot deorū numinibus & nomi-
nibus plena essent, tot vitiorum illece-
bras & irritamenta continerent. Quæ si
quis ad mythologias confugiens, emol-
lire velit, multa que vtilia illis fabula-
rum*

rum inuolucris recondi dicat, tamen & multa eiusmodi monstrosa ænigmata occurrent, quæ nec ab Oedipo quopiam se tractari & solui patiantur; & ut id cōcedatur, tamen parum mellis, idque non vsque adeò puri, innumeris venenosarum apium centris stipatum in illis cōtineri cōperietur, ut non à pueris simplicibus quæ adiri, sed à viris, iisque non inexpertis, magna adhibita cautione peti permittendū sit. Atqui, aiunt, nulla poësis poëticusve lepor sine fabulis constare potest, ipsaque fabula velut anima quædam poëseos est, quam variam & ornatam, imò comptam esse decet & grandiloquam; veritatis autem sermo simplex. Ego autem nescio quo sensu ij homines sint, qui artem aliquam sine vero stare, imò falso inniti & viuere dicant; si verò & docere & oblectare propositum poëtis est, omneque tulit punctum qui utile dulci miscuit; qui verum ipsamque veritatem continens poëma simulque dulcissimum lepidissimumque exhibuerit, is non rationibus & argumentis, sed re ipsa probasse dicendus fuerit, Poësin non

6
solum fabula carere posse, sed & semper
carere debuisse. hoc autem non alius quam
Deus ipse effecit, qui ut veritatis pater,
ita etiam patronus assertorque est. is va-
riis a se Prophetarum ministerio editis
preceptibus, nullam grandiore aut sua-
uiorem esse poësin ostendit, quam quæ
veritati canendæ & celebrandæ inseruit,
in ipsoque & ipsius verè grandibus operi-
bus quæ fecit cum Israël, laudandis ver-
satur. ea nempe veram utilitatem, since-
ramque voluptatem continet, & quæ si-
ne villo periculo a simplicibus peti per-
cipi que possit. Quemadmodum & in ali-
quibus regionibus mel de cælo cadens,
a pueris mulieribusque sine apum mole-
stia legi dicitur. Laudandus certè equi-
dem est Deus, qui hominum non utili-
tati solum, sed neque oblectamento un-
quam defuerit, quos non tantum docen-
dos opportunè veritatem curauit, sed &
canendam eis ipsam dictauit. *Ut iustifi-
cetur in sermonibus suis, & vincat cum
iudicabitur.* Cuius, qui idem ipse est,
providentiâ his etiam temporibus effe-
ctum arbiutor, ut elegantissima & a falsis
diuorum

diuorum nominibus alienissima poë-
mata prodierint, ipsaque veritate, qua
nullum melius ornamētum dici potest,
ornatissima. ea sunt viri pietate & do-
ctrina egregij B E N E D I C T I A R I A E
M O N T A N I, in quibus nec Latinita-
tem, nec poëticum leporē & numerum
aut stylum & elegantiam quisquam desi-
derarit, nihil demum excipi possit quo
minus reiectis portētosīs mēdaciis, sub-
dolisq. & obscœnis facetiis, hæc potius
poëmata in Christianorum hominum
manibus sint, saltem non alia pueris le-
genda & ediscenda, memoriterq. tenen-
da tradatur. ex quibus & Grammatico-
rum rudimentorum, & Latini sermonis
elegantiarum, & Rhetoricarum præce-
ptionum, carminumq. diuersorū ge-
nerum exempla peti possunt, puerisque
imitanda proponi, ita etiam vt interim
ea disciplina tacite imbuatur (quæ pue-
rilis institutionis lex est) qua viros effe-
ctos vti & exerceri maximè expedierit.
Equidem non dubito quin ipsa poëma-
ta omnes solo etiam externo corticis &
foliorū cultu & aspectu delectatura sint,

A 4 quod

quod si eō homines deducantur à Deo,
vt fructus gustare, & τὰ ἐντός ἀγάλματα
introspicere possint, eaque eatenus con-
creta, mentibusq. inherētia, Solis iusti-
tiæ radio aliquando pertētata liquecāt,
miros sui amores excitatura, mira q. dul-
cedine homines perfundēdos, certo scio,
cū cognouerint quæ quantæque sint
diuitiæ Sacramēti eius, quod est CHRIS-
TVS in iis quibus inhabitat spes glo-
riæ. Vtērius poēmata hæc commendare
pergerem, nisi ea se statim essent com-
mendatura, egoque plus nimio poētā
diligere iudicandus forem, quem valde
quidem à me coli & amari fateor, non-
dum pro suo merito meoque debito di-
lectum mihi satisfacere possum. Cū
igitur neminem horum carminum uti-
litate & suauitate priuari vellem, eaque
pueris in literariis gymnasiis vice ethni-
corum poēmatū à Latinitatis magistris
prælegi percuperem; videbā hoc impe-
diri, partim quia multa ex iis nō omni-
bus obuia inter auctoris cōmentaria de-
litescebant; partim quia quæ iam vulga-
ta fuerant, maiori volumine edita sunt,
quām

quām
præ
nori
agen
que
desid
satisf
elega
etsi
tame
riffin
curat
vt en
publ
com
se ho
mod
berit
ordi
tran
riter
est, o
ergo
oble
Plan
hoc

quàm quæ modico ære cōparari possēt,
præterquã quòd huiusmodi scripta mi-
nori forma excudi se postulant, vt iter
agentes & rusticantes comitari, puerorū-
que manibus gestari possint. Huic meo
desiderio neminē PLANTINO melius
satisfactorum sum arbitratus, & propter
elegantissimorū typorum copiã, & quia
etsi me nomine etiã tenuis ignotū ipsi,
tamen publicã vtilitatē notissimã cha-
rissimamque sciebam. Rogandum ergo
curavi; nec mea me expectatio fefellit:
vt enim est vir ille ad Christianam rem-
publicam iuuandã natus, sui que priuati
commodi minimè curas, nil cunctatus,
se hoc protinus effecturū recepit, dum-
modo ego, vt conceperã, omnia que ha-
beri possent huius viri poëtica scripta in
ordinē quãprimum redigerem, & ad se
transmittenda curarem. id ego etiã cele-
riter confeci, ne mea, quantulacunq. ea
est, officij pars desideraretur. Reliquum
ergo est, pie Lector, vt his honestissimis
oblectamentis fruaris, Montanumq. &
Plantinum de multis aliis amandos, de
hoc etiam Christiana dilectione profe-

A S quaris,

80
quaris, præcipuè autè Deo gratias agas,
qui variis suis muneribus ditat ad con-
firmationè sanctorū, in opus ministe-
rij, in ædificationè corporis CHRISTI.
quo propitio, vota q̄. auctoris secundate,
propediem integram aliud opus vario
carminū genere edendum exspe.abis,
quod exiguo volumine magnū thesau-
rū contineat, varia, vera, simplici, Chri-
stiana & genuina disciplina refertissi-
mum. Sed & illud te moneri à me debe-
ri existimaui, pro ea qua homines om-
nes prosequi charitate debere me scio,
ne in viri huius poëticiis scriptis legēdis
dictionis tantū suauitate delectatus, vl-
terius quærere desistas, sed potius quid
recōditū sensus in illis sit, ad tuam vili-
tatem inquiras; sunt enim vera sapiētia
plena, & quæ penitus introspecta magnā
lucem præferent ad sacrarum litterarum
adita adcunda. Illud etiā de vera sapien-
tia verè sapienterque dictū scito. *Δεινὸς*
μὲν ἄπ' ἰσ *⊙*, idest, Carnis & sāguinis in-
genio. *σοφὸς δ' ἐπ' ἰσὴ*, Gētibus stultitia,
vocatis autem, Dei virtus & Dei sapiētia.
Vale. Zafra, Idib. Iunij. 1587.

HV

B.